

Note sur la graphie classique .

Ce qui suit est rédigé en occitan , dans la variété d'occitan vivaroalpin que parlait Louis Moutier (= localisation M dans les entrées (1)) pour montrer, après beaucoup d'autres, que l'occitan – comme toute langue de culture écrite – peut s'employer dans toutes ses variantes régionales pour traiter de tout, y compris de linguistique.

Cette démarche est aussi, bien sûr, un hommage à Louis Moutier pour tout ce qu'il a apporté à la connaissance de la langue d'oc.

(1) Cette variété est aussi à notre avis la plus complète, la plus centrale en Drôme, la plus cohérente en général selon les critères de la dialectologie moderne, la plus originale aujourd'hui encore (car introuvable dans d'autres dictionnaires ou lexiques) et la plus sûre dans le travail de collectage de Louis Moutier car de première main. C'est celle qu'il a illustrée dans ses œuvres littéraires . Nous pensons que les autres localisations de Louis Moutier sont avant tout géographiques, pas dialectales . C'est surtout vrai de la localisation H qui mêle occitan romans et francoprovençal - que nous n'avons bien évidemment pas transcrit en graphie occitane classique - et de la localisation B qui mêle sud-occitan provençal et plusieurs variétés de nord-occitan., ce qui est logique dans l'espace concerné.

Louis Moutier fuguèt un daus primiers en Occitània per preconizar lo retorn a la grafiá anciana, reirenalá, tradicionala de la lenga d'òc. Malurosament, lo faguèt pas sovent dins sos escrichs. Poviá pas, tot solet, resistir a las quichaas dau felibritge provençau.

Nòstre metòdi de transcripcion ensaia de :

- ren escriure que sièsse fonologicament incorrècte
- respectar l'ensem de la lenga d'òc tant coma se pòt e tant coma lo povèm conéisser . Sièm pas de lingüistas universitaris mai d'amators amoirós de la lenga nòstra. Nos es aviaire, après Louis Moutier, que i a pas qu'una lenga d'òc « *de la mar de Baiona entrò a Valença* » (Pèire Cardenal) e « *dis Aup i Pirenèu* » (Frederic Mistral)

Chausiás generalas :

- Avèm chausit de notar lo rotacisme que se tròva dins Las Aupas, mai dins lo Diés tamben.
- Avèm pas notat l'aferèsi per un apostrofe. Exemple : avèm portat *_nequelir*, pas **'nequelir*,
- Avèm notat *-èl* a la fin d'un mòt, quanta que sièsse la prononciacion de la vocala.
- Avèm pas notat la diftongason. La grafiá classica es englobanta e *pòrta* pòt representar totas las formas bailaas per Moutier a l'intraa *pouarto*.
- Avèm pas notat la reduccion d'un diftongue . Exemple : / ai / au sud ven / ei / puèi / è / o /é / au nòrd. Quand Moutier pòrta *chastiaire* (M) e *chatière* (CH) pensèm qu'es lo mèsmè mòt que pòt aver de realizacions orales diferentas segon los parlars e avèm portat pas que *chastiaire* en grafiá classica.
- Avèm pas notat la vocalicion de s davant d'unas consonantas. Exemple : *eschaufar*
- Dins la zòna B avèm pas notat las prononciacions localas finalas en *-ieu* (noms) e *-iar* (vèrbes). Avèm gardat las grafiás abitualas *-ion* e *-ar*
- Avèm pres en compte los derivats per notar la consonanta finala que se pronóncia pas. Exemples : avèm escrich *rasin* perquè los diminutius son *rasinet* e *rasinon* ; avèm escrich *escossor* , savèm qu'aquela grafiá es pas comuna , mai en vivaroaupenc meian de Daufinat lo vèrbe derivat es *escossorar*, de mai la formacion dau mòt nos sembla mai logica per un nom d'aisina que *escosson* qu'avèm portat coma forma aupenca.

Chausiás graficas per l'escritura daus mòts compausats :

Sus aqueu punt complicat que non sai en occitan coma (benlèu un pauc mens que) dins d'autres lengas (exemples : francès e anglès) , en l'abséncia d'una instància scientifica que sa competéncia e son autoritat sarian reconeguás per tot lo monde, chascun escriu coma vòu o coma pòt. Dins los detalhs, i a gaireben tant de sistèmas coma d'auctors de dictionaris o lexiques.

Adonc avèm fach coma nòstres davansiers : avèm deuput concevre una part de nòstre biais de faire. Se pòt contestar, dins sa teoriá e son aplicacion. O savèm e savèm qu'es benlèu pas lo melhor possible. Avèm ensaiat d'èsser coèrents e sièm pas seürs d'aver totjorn capitat.

Per los noms , vèrbes o adjectius compausats avèm empleiat l'aglutinacion, avèm soudat lo mai sovent possible. Quò sembla correspondre a la tendéncia majoritària actuala .

Per transcriure en grafiá classica las fichas de Louis Moutier, avèm empleiat lo junhent dins los cas que sègon (de fes que i a un compausat pòt correspondre a mai d'un cas . Exemples : *chabra-boc* , *gara-dòna*, *tornar-virar*) :

- per de rasons fonologicas : primier mòt ahabat per una vocala e segond mòt que comença per *s* , segond mòt que comença per *r*, proximitat de doas vocalas que fan pas un diftongue, abséncia de liason o d'elision. Avèm empleiat lo junhent coma un disjunhent. Exemple : *lichà-sièta* (mai *lichafanja*)
- quand los dos substantius fan lo plurau . Exemple : *chabra-boc* Lo plurau es *chabras-bocs* .En vivaroaupenc (e dins d'autres varietats regionalas de la lenga d'òc) , es pas sonquelament una question de gramatica formala, de convencion : la finala feminina dau plurau *-as* se pronóncia pas coma lo singular *-a*.
- quand lo compausat correspond a una frasa de mai de dos mòts. Exemple : *gala-bòn-temps* (mai *cachanose*)
- quand la compausacion se fa aube repeticion dau mèsme mòt. Exemple : *fin-fin*
- quand la compausacion se fa aube dos mòts qu'an lo mèsme sens o gaireben. Exemple : *tornar-virar*
- quand lo compausat se fa aube dos mòts que màrcan una alternativa. Exemple : *gara-dòna*
- quand lo compausat de tres mòts ten una preposicion en son mitan e que son sens -imatjat- es diferent dau sens dau primier mòt, quand l'ensem correspond a una nocion unenca. Nos es aviaire qu'una *cuia-de-preire* es una flor e qu'es pas la coa d'un curat.
- entre dos adjectius quand lo segond qualifia pas lo primier. Avèm trabalhat sus lo brolhon d'un dictionari *occitan-francès* e *occitan francès* (o puslèu occitan de França) tamben que i a pas dins las fichas de Moutier de mòts culhits dins los vilatges occitans d'Espanha o d'Itàlia.
- quand lo compausat se fa aube de formas expressivas. Exemple : *balalin-balalan*

La question de saupre se faliá botar un junhent aube los punts cardinaus se pausèt pas (n'aurièm botat un) , la question de saupre se faliá botar un junhent après *aut*, *naut*, *bas* se pausèt pas qu'una fes e avèm utilizat lo junhent.

Quand lo compausat es format per un substantiu e un adjectiu o un participi passat empleiat coma adjectiu e que :

- los dos mòts poan existir individualament
- los dos mòts fan lo plurau
- i a pas d'ambigüitat semantica

avèm esrich en dos mòts sens junhent. Exemple : *chièra lombarda*

N.B. L'aplicacion d'aqueus principis pòt menar de còps a de solucions que van semblar complicaas. Per dire la bèstia qu'es o que sembla una murga capabla de volar avèm portat : *rataplèna* , *rata-penaa* e *rata-penada*, *rada voroira*.

- *rata voroira* : los dos mòts poan existir individualament e los dos fan lo plurau
- *rata-penaa*, *rata-penada* : los dos mòts fan lo plurau mai lo segond a pas d'existéncia individuala
- *rataplèna* : avèm marcat / è / segon la prononciacion actuala. Pensèm que « *plèna* » es probablament una desformacion de « *plana* ». Lo primier mòt fa pas lo plurau dins lo compausat. Adonc, per de rasons fonologicas e morfologicas avèm soudat.

Los auctors de la transcripcion en grafiá classica.